

Clwstwr Gofal Sylfaenol 2019

GIG
CYMRU
NHS
WALES

Iechyd Cyhoeddus
Cymru
Public Health
Wales

RHAGAIR

Vaughan Gething

Mae’n bleser gennyf gyflwyno’r Blwyddlyfr hwn, a baratowyd ar gyfer y 4edd Gynhadledd Genedlaethol Gofal Sylfaenol, ‘Clystyrau: y Gorffennol y Presennol a’r Dyfodol’. Mae’r crynodeb hwn yn dangos yr ystod eang o waith da sy’n cael ei wneud yn lleol gan glystyrau, sy’n arwain at effaith gadarnhaol ar gleifion ledled Cymru.

Mae darparu ystod eang o ofal a chymorth mewn cymunedau lleol, a chysylltu pobl â hynny, yn hanfodol er mwyn diwallu anghenion iechyd a lles pobl Cymru. Mae cydweithredu ar lefel gymunedol drwy’r clystyrau i gynllunio a darparu’r gofal a’r cymorth yn hanfodol i drawsnewid ein system iechyd a gofal a chyflawni’r weledigaeth a amlinellir yn Cymru Iachach.

Gyda’i gilydd, mae’r cyflwyniadau gan bob clwstwr yn dangos sut mae clystyrau wedi datblygu ers cyhoeddi’r Cynllun Cenedlaethol ar gyfer Gwasanaethau Gofal Sylfaenol i Gymru yn 2014 a’r cyd-ymrwymiad parhaus i Fodel Gofal Sylfaenol Cymru. Mae’r enghreifftiau nodedig o waith mewn clystyrau penodol ledled Cymru, ynghyd â brwdfrydedd ac ymrwymiad y staff sy’n gweithio gyda chlystyrau ac o’u mewn, yn glir wrth ddarllen y crynodeb hwn.

Rhaid i ni yn awr fyfyrio ar y cynnydd hyd yma a pharhau i wneud rhagor o welliannau. O’m rhan i, byddaf yn parhau i annog clystyrau i esblygu ac aeddfedu er mwyn ymateb i heriau lleol i wella iechyd a lles y boblogaeth y maent yn ei gwasanaethu.

Vaughan Gething AC
Y Gweinidog Iechyd a Gwasanaethau Cymdeithasol

Bwrdd Iechyd Prifysgol Cwm Taf Morgannwg

Rhagair

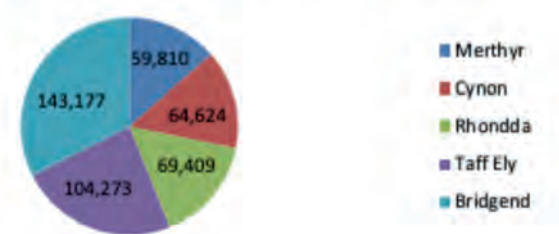
Mr Alan Lawrie, Cyfarwyddwr Gwasanaethau Sylfaenol, Cymunedol ac Iechyd Meddwl

Mae'n wych cael cyflwyno'r gwaith sy'n cael ei wneud gan yr wyth clwstwr sy'n rhan o ardal gyfun Bwrdd Iechyd Prifysgol Cwm Taf Morgannwg, gwaith sy'n cael sylw ar y tudalennau sy'n dilyn.

Bu hon yn flwyddyn o newid sylweddol, wrth i'r newid ffiniau ar 1 Ebrill 2019 olygu bod ardal Pen-y-bont ar Ogwr (Morgannwg) bellach yn rhan o Fwrdd Iechyd Prifysgol Cwm Taf gynt.

Mae'r potensial i gyfuno ein hadnoddau (pobl, sgiliau, lleoliadau, partneriaid amlasiantaethol) ar y llwybr cleifion yn rhoi cyfleoedd newydd i gyrraedd cleifion – gan roi mwy o ofal yn y cartref a'r gymuned, a lleihau'r ddibyniaeth ar dderbyn pobl i'r ysbyty. Wrth wneud gwaith dros y misoedd diwethaf ym Mhen-y-bont ar Ogwr, mae'n amlwg bod hon yn weledigaeth sy'n cael ei rhannu, a byddwn yn ei chyflwyno gyda'n gilydd yn sefydliad newydd Cwm Taf Morgannwg. Bydd ein perthynas weithio agos gyda chydweithwyr ar Gynghorau Bwrdeistrefi Sirol Rhondda Cynon Taf a Merthyr yn cael ei hefelychu wrth inni ddatblygu ar y bartneriaeth weithredol bresennol y mae ein rhwydweithiau ym Mhen-y-bont ar Ogwr wedi'u sefydlu â Chyngor Bwrdeistref Sirol Pen-y-bont ar Ogwr.

Poblogaeth Newydd Cwm Taf - ar sail amcangyfrifon canol blwyddyn 2016 (StatsCymru)

Mae cynnwys Pen-y-bont ar Ogwr yn ardal Cwm Taf wedi cynyddu'r boblogaeth o 298,116 i 441,293 (StatsCymru 2016). Mae hyn yn gyfystyr â chynnydd canrannol o 48% yn y boblogaeth.

Mae gwaith y clystyrau drwy ardal Cwm Taf Morgannwg yn dibynnu ar gael perthynas weithio dda, ac rydym yn falch o'r

cysylltiad agos sydd rhwng y Bwrdd Iechyd a'n partneriaid ym maes Gofal Sylfaenol. Mae Rheolwyr Datblygu'r Clystyrau'n gweithio'n agos gyda'n Harweinwyr Clystyrau Clinigol a Rheolaethol er mwyn cyflawni amcanion y clystyrau, a cheir nifer o enghreifftiau o waith arloesol sy'n mynd rhagddo ar hyn o bryd ledled ardal y Bwrdd Iechyd.

Rydym yn cefnogi ein clystyrau drwy roi iddynt amser ac adnoddau ar gyfer arwain – amser ac adnoddau y mae eu hangen i roi "gofod meddwl" i ymchwilio ac arloesi'n iawn. Wrth wneud hyn, rydym yn gwybod bod rhoi dewis ac addysg i gleifion yn hanfodol er mwyn iddynt gael sylw'r gweithwyr gofal iechyd proffesiynol priodol, gan gofio wrth gwrs bod yr adnoddau sydd ar gael yn gyfyngedig.

Mae iechyd gwael ac amddifadedd yn amlwg iawn ymhlith llawer o'r cleifion yn ein poblogaeth, ac mae addysgu cleifion a mynd i'r afael ag arferion diwylliannol ac ymddygiad wrth ddefnyddio gwasanaethau iechyd yn flaenoriaeth ar draws y clystyrau.

Yn nodweddiadol, mae proffil cleifion poblogaeth Cwm Taf Morgannwg yn cynnwys:

- 20% o oedolion Cwm Taf yn yfed mwy na'r cyfartaledd wythnosol, sy'n cyfateb i'r 20% drwy Gymru gyfan
- 21% o oedolion Cwm Taf yn ysmegu ar hyn o bryd, o'i gymharu â 19% yng Nghymru
- 45% o oedolion Cwm Taf yn egniol am lai na 150 munud yn ystod yr wythnos, o'i gymharu â 54% drwy Gymru gyfan
- 38% o oedolion Cwm Taf yn egniol am lai na 30 munud yn ystod yr wythnos, o'i gymharu â 32% drwy Gymru gyfan
- 64% o oedolion Cwm Taf dros bwysau neu'n ordew; 59% oedd y cyfartaledd trwy Gymru
- roedd 21% o oedolion Cwm Taf wedi bwyta pum cyfran neu ragor o ffrwythau neu lysiau y diwrnod cyn yr arolwg, o'i gymharu â 24% drwy Gymru gyfan

Mae'r cynllun trawsnewid ehangach i Gwm Taf Morgannwg yn gwbl gyson ac yn cyd-fynd â hyn, a bydd yn fodd i ddatblygu timau amlddisgyblaethol, amlasiantaethol integredig y clystyrau ymhellach, a hynny yn y ffordd orau bosibl. Mae'r pwyslais ar ofalu bod ein gweithwyr gofal sylfaenol a chymunedol proffesiynol, ochr yn ochr â'n partneriaid mewn awdurdodau lleol a'r trydydd sector, yn sicrhau bod cymaint o ofal â phosibl yn cael ei roi mor agos i'r cartref â phosibl, ac mai dim ond gwaith aciwt ac arbenigol y mae'n Hysbytai Cyffredinol Dosbarth yn ei wneud.

Ar y tudalennau sy'n dilyn, fe welwch enghreifftiau o'r dulliau gwahanol sydd wedi'u dilyn i roi sylw i'r problemau sy'n gyffredin i'r holl glystyrau yn ardal y Bwrdd Iechyd, ac mae'r gwaith hwn wedi dechrau mynd i'r afael â nifer o'r problemau iechyd a lles sy'n effeithio ar ein poblogaeth o gleifion.

Os bydd angen rhagor o wybodaeth arnoch, cysylltwch ag Arweinwyr y Clystyrau neu'r Rheolwyr Datblygu – mae eu manylion ar ddiwedd pob cyflwyniad.

PWY YDYM NI?

Un o wyth clwstwr ym Mwrdd Iechyd Prifysgol Cwm Taf Morgannwg

Poblogaeth o 72,187 yn byw'n bennaf mewn ardaloedd trefol, gyda phocedi o amddifadedd difrifol.

Mae data Iechyd Cyhoeddus Cymru yn dangos bod cyfraddau uchel o amddifadedd/diweithdra mewn rhai ardaloedd yn y Clwstwr. Mae cyflwr tai yn wael ac mae nifer o broblemau sy'n ymwneud â thai. Mae'r boblogaeth hefyd yn dal i dyfu yn sgil codi tai a chynlluniau datblygu lleol.

Mae gan y Clwstwr 11 fferyllfa, 10 deintydd, 10 optegydd a 9 cartref nyrsio/cartref preswyl.

Roedd Clwstwr y Dwyrain yn arfer cynnwys 6 o brif safleoedd practisau cyffredinol. Gostyngodd y ffigwr hwn i 5 yn y blynyddoedd diweddar wedi i Feddygfa Ashfield a Meddygfa Castellnewydd uno i greu Practis Grŵp Pen-y-bont ar Ogwr. Ceir hefyd ddwy feddygfa gangen yn rhan o'r Clwstwr. Mae'r 5 practis canlynol yn creu Clwstwr y Dwyrain:

- Practis Grŵp Pen-y-bont ar Ogwr
- Meddygfa Riversdale
- Meddygfa Oak Tree
- Canolfan Feddygol Pencoed
- Meddygfa Newydd Pencoed

Pwy sy'n ymwneud â'n clwstwr?

- Cymdeithas Sefydliadau Gwirfoddol Pen-y-bont ar Ogwr
- Timau rhwydwaith integredig gofal cymdeithasol oedolion
- Iechyd Cyhoeddus Cymru

LLWYDDIANNAU BLAENOROL

- Cwblhau a chyflwyno cynllun ar gyfer y Clwstwr i adlewyrchu blaenoriaethau, gan gefnogi Cynllun Tymor Canolig Integredig y Bwrdd Iechyd, Cymru iachach a'r Rhaglen Trawsnewid Genedlaethol
- Mae fferyllwyr y Clwstwr (8b) wedi bod yn gyfrifol am ddarparu a gweithredu strategaeth er mwyn helpu i bresgripsiynu'n gost-ffeithiol drwy holl bractisau meddygon teulu Clwstwr y Dwyrain. Mae fferyllwyr y Clwstwr wedi cyflawni dyletswyddau y byddai meddygon teulu fel arfer yn eu cyflawni a hynny'n llwyddiannus ac yn dda. Mae hyn yn rhyddhau meddygon teulu i dreulio amser gyda chleifion sydd ag anghenion meddygol cymhleth. Mae gallu ychwanegol y fferylllydd i gynnal adolygiadau blynyddol o feddyginiaethau yn arbed rhagor o amser ac apwyntiadau i feddygon teulu. Mae hefyd yn golygu bod modd cynnig clinigau wyneb yn wyneb i adolygu meddyginiaethau cleifion risg uchel/cleifion sy'n flaenoriaeth neu ym meysydd amlgyffuriaeth ac amlafiacheddau.
- Comisiynu gwasanaeth cwnsela Haen 1 i wella mynediad i wasanaethau cwnsela ar gyfer cleifion a chwtogi amseroedd aros, a hynny'n ei dro'n gyfrannu at ddefnyddio llai o feddyginiaethau gwrth-iselder ac yn lleihau'r angen am apwyntiadau niferus.
- Cymryd rhan mewn prosiect Ffisiotherapi Cyswllt Cyntaf am dri mis. Sicrhau bod y gweithiwr proffesiynol mwyaf addas yn gweld cleifion, gan roi gwell mynediad i gleifion a rhyddhau capasiti meddygon teulu i ddelio ag achosion mwy cymhleth.
- Cymryd rhan yn yr Arolwg Ffrindiau a Theulu Snap 11, gan alluogi practisau i ymgysylltu â chleifion. Roedd hyn hefyd yn ffordd o gael gwell dealltwriaeth o anghenion cleifion ac o ansawdd y gofal y maent yn ei gael.
- Sicrhodd y Clwstwr arian braenaru i greu ffederasiwn o'r enw Pen Y Bont Health. Menter gymdeithasol ddielw yw hon sy'n ceisio gweithio gyda'r Bwrdd Iechyd ynghyd â sectorau iechyd a gofal cymdeithasol a sefydliadau'r trydydd sector. Mae hefyd yn galluogi'r ffederasiwn a'r Bwrdd Iechyd i oruchwylio'r broses o drosglwyddo gwasanaethau o'r sector gofal eilaidd i leoliad gofal sylfaenol.

BETH NESAF?

Prosiectau/cynlluniau sy'n cael eu hariannu gan y Clwstwr ar hyn o bryd

- Comisiynu Llywiwr Cymunedol i gefnogi anghenion lefel isel cleifion a defnyddwyr gwasanaeth y Clwstwr, gan helpu'r Clwstwr i weithio'n effeithiol ac yn effeithlon ym maes atal a lles.
- Mae prosiect fferyllwyr y Clwstwr wedi ennill ei blwyf, ac wedi bod yn mynd rhagddo ers nifer o flynyddoedd. Mae fferylllydd y Clwstwr yn cymryd rhan mewn adolygiadau o feddyginiaeth ac ymgynghoriadau wyneb yn wyneb, ac mae'n gallu presgripsiynu.
- Mae technegydd fferyllol y Clwstwr yn golygu bod modd defnyddio amser meddygon teulu a fferylllydd y Clwstwr yn ddarbodus. Mae hefyd yn sicrhau bod modd trefnu adolygiadau a monitro addas ar gyfer y cleifion hynny sydd â'r angen mwyaf.
- Prosiect ffisiotherapi'r Clwstwr yn rhoi gwasanaeth cyswllt cyntaf am gyfnod o chwe mis, gyda gwell mynediad i ofal iechyd i gleifion.
- Rhaglen frechu rhag fflw ar gyfer cleifion sy'n gaeth i'w cartrefi er mwyn sicrhau eu bod yn cael eu brechu'n brydlon, gyda chofnodion cleifion wedi'u diweddarau yn golygu bod modd adrodd yn gywir wrth gyfrannu at ffigurau imiwneiddio'r Bwrdd Iechyd a Llywodraeth Cymru.
- Y Clwstwr yn cynnal prosiect Profion Pwynt Gofal ar gyfer cymhareb normaleiddio ryngwladol cleifion sy'n gaeth i'w cartrefi er mwyn atal niwed a gwella gwasanaethau i gleifion sy'n ei chael yn anodd gwaedu, a rhoi canlyniadau prydlon i feddygon teulu ar gyfer presgripsiynu a chytuno ar drefniadau dosau.
- PYBHealth.com a phlatfform rhannu gwybodaeth i godi ymwybyddiaeth ynghylch hunanreoli cyflyrau cyffredin. Annog opsiynau hunangymorth eraill cyn contractio gwasanaethau meddygon teulu/y tu allan i oriau.

Cyfleoedd a syniadau at y dyfodol

- Edrych ar ychwanegu Nyrs Seiciatryddol Cymunedol at dîm amlddisgyblaethol y Clwstwr.
- Cynyddu maint tîm amlddisgyblaethol y Clwstwr i gynnwys Nyrs Cyflyrau Cronig a.
- Gweithwyr cymorth gofal iechyd ar gyfer cyflyrau cronig i helpu gydag elfennau diagnostig a gweinyddol y rhaglen strwythuredig i fonitro gwelliannau yn ansawdd gwasanaethau cyflyrau cronig.

PWY YDYM NI?

- Un o wyth clwstwr ym Mwrdd Iechyd Prifysgol Cwm Taf Morgannwg
- Mae Clwstwr y Gogledd, Pen-y-bont ar Ogwr yn cynnwys wyth prif bractis cyffredinol, tair meddygfa gangen, ac un practis fferyllol
- Mae gan y Clwstwr boblogaeth o 52,040 mewn ardaloedd gwledig a threfol, gyda phocedi o amddifadedd difrifol, diweithdra/problemau cymdeithasol, a cham-drin alcohol/cyffuriau
- Ceir cyfraddau uchel o glefydau cronig o gymharu'r clwstwr â chlystyrau eraill, yn enwedig clefyd rhwystrol cronig yr ysgyfaint a chlefyd cardiofasgwlaidd
- Cyfraddau uchel o smygu a gordewdra
- Mae Clwstwr y Gogledd hefyd yn cynnwys naw cartref nyrsio/preswyl, un ysbyty gymunedol ym Maesteg, tair ar ddeg o fferyllfeydd cymunedol, a phum practis deintyddol. Maent i gyd yn gweithio gyda phartneriaid o'r gwasanaethau cymdeithasol, y sector gwirfoddol a Bwrdd Iechyd Cwm Taf Morgannwg

Mae Rhwydwaith Gogledd Pen-y-bont yn un o dri ardal rhwydwaith cymunedol ym Mhen-y-bont ar Ogwr. Mae wyth practis yn gweithredu yn ardal Clwstwr Gogledd Pen-y-bont:

- Bron y Garn Surgery
- Cwm Garw Practice
- Llynfi Surgery
- Nantymoel Surgery
- New Street Surgery
- Ogmore Vale Surgery
- Tynycoed Surgery
- Woodlands Surgery

Pwy sy'n ymwneud â'n clwstwr?

- Bridgend County Care & Repair
- Tŷ Elis
- Public Health Wales

LLWYDDIANNAU BLAENOROL

- Cyflwyno prosiect i gynnal profion iechyd am glefyd cardiofasgwlaidd ar draws y Clwstwr, gan dargedu ardaloedd cynnyrch ehangach lle ceir llawer o amddifadedd
- Hyfforddwr Ffordd o Fyw HALO yn rhoi cwrs 12 wythnos mewn ymarfer corff a bwyta'n ddoeth i gleifion yng Nghlwtwr y Gogledd
- Ariannu cyrsiau dermatosgopi a dermatosgopiau i bractisau meddygon teulu
- Datblygu gwasanaeth cwnsela yn y Clwstwr i wella'r gwasanaethau iechyd meddwl a lles sydd ar gael
- Adnabod cleifion anadlol yn gynnar a'u rheoli'n rhagweithiol drwy gyflwyno profion pwynt gofal am CRP
- Fferyllwyr sy'n cael eu cyflogi gan y Clwstwr yn cefnogi practisau meddygon teulu ac yn gwella mynediad, ansawdd meddyginiaeth a diogelwch i gleifion
- Datblygu prosiect Cartrefi Iach er mwyn helpu'r boblogaeth o gleifion i aros yn annibynnol ac yn ddiogel yn eu cartrefi'u hunain gyhyd â phosibl.
- Datblygu tîm nyrsio cyflyrau cronig er mwyn helpu i adolygu cleifion sy'n gaeth i'w cartrefi sy'n byw gyda chyflyrau cronig, a rhoi cefnogaeth ragweithiol a pherthnasol i helpu unigolion i reoli'u cyflyrau.

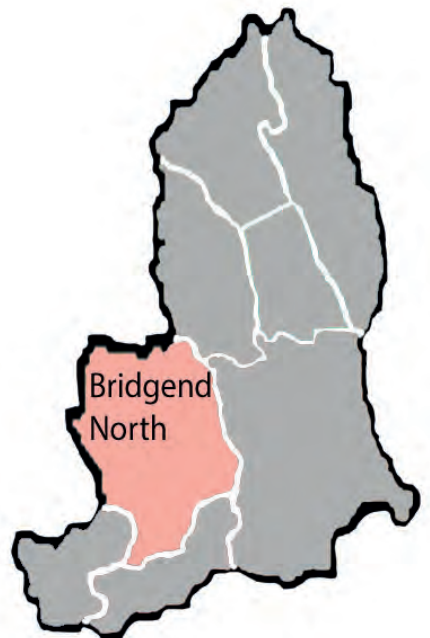
Prosiectau/cynlluniau sy'n cael eu hariannu gan y Clwstwr ar hyn o bryd

- Fferyllwyr y Clwstwr
- Y prosiect cartrefi iach
- Gwasanaeth cwnsela
- Tîm nyrsio cyflyrau cronig
- Pecynnau profion CRP yn y pwynt gofal

BETH NESAF?

Rhagor o gyfleoedd a syniadau

- Datblygu gwasanaeth cyhyrsgerberddol yn y gymuned gyda chyfarpar uwchsaïn a fydd yn gwella ac yn ysgafnhau'r pwysau ar wasanaethau gofal eilaidd.
- Edrych ar feysydd ar gyfer cydweithio â'r gwasanaeth ffisiotherapi
- Datblygu partion fluenz mewn practisau
- Peiriannau profi FENO (ocsid nitrig ffracsïonedig sy'n cael ei anadlu allan) ar gyfer rhoi diagnosis a rheoli asthma

PWY YDYM NI?

- Un o wyth clwstwr ym Mwrdd Iechyd Prifysgol Cwm Taf Morgannwg
- Mae 3 o bractisau meddygon teulu yn rhan o'r Clwstwr:
 - Practis Grŵp Porthcawl sy'n bractis hyfforddi.
 - Meddygfa Gogledd Corneli sydd â meddygfa gangen yn Mynyddcynffig
 - Meddygfa Heathbridge, Mynyddcynffig
- Mae poblogaethau'r practisau yn amrywio o 8,607 i 15,369, gyda chyfanswm poblogaeth y practisau yn rhyw 34,663 (1.4.18)
- Mae'r Clwstwr yn gwasanaethu ardal ddaearyddol Porthcawl, Y Pil, Mynyddcynffig a Chorneli. Ceir ardaloedd arfordirol, gwledig a threfol, gyda phocedi o amddifadedd difrifol.
- Mae Porthcawl yn gyrchfan wyliau ac yn gartref i barc carafannau sefydlog mawr, a hynny'n creu poblogaeth dros dro a thymhorol o gleifion.
- Mae gan y Clwstwr boblogaeth sylweddol o bobl hŷn, gyda 25.2% o gleifion yn 65+ oed a 12.1% yn 75+ oed
- Mae gan y Clwstwr 9 fferyllfa gymunedol, 4 practis deintyddol, 4 optegydd a 10 cartref nyrsio a phreswyl
- Roedd y Clwstwr yn wreiddiol yn cynnwys 4 o bractisau meddygon teulu. Fodd bynnag, ym mis Mehefin 2017, caeodd y practis un meddyg yn y Clwstwr a rhannwyd y rhestr o gleifion rhwng y 3 phractis arall.
- Symudodd Practis Grŵp Porthcawl i adeilad newydd a godwyd yn bwrpasol ym Mhorthcawl ym mis Chwefror 2019. Yn ogystal â gwasanaethau meddygol cyffredinol, mae'r practis yn darparu nifer o wasanaethau cymunedol y Bwrdd Iechyd o'r lleoliad hwn, gan gynnwys gwasanaethau nyrsys ardal, bydwragedd, ymwelwyr iechyd, podiatreg, gofal clwyfau, a gwasanaethau asesu clinigol cyhyrsgerbydol, ymlediad aortaidd yn yr abdomen, a sgrinio.

Pwy sy'n ymwneud â'n Clwstwr?

Mae sefydliadau partner yn cynnwys:

Canolfan Gofalwyr Pen-y-bont ar Ogwr, fferylliaeth gymunedol, gwasanaethau nyrsio ardal, ymwelwyr iechyd, dieteteg, Cymdeithas Sefydliadau Gwirfoddol Pen-y-bont ar Ogwr, Tim Rhwydwaith Integredig Gofal Cymdeithasol Oedolion, gwasanaethau rheoli meddyginiaeth, a gwasanaethau iechyd cyhoeddus.

LLWYDDIANNAU BLAENOROL

- Prynu sgriniau Numed sy'n dangos negeseuon iechyd cyhoeddus cenedlaethol a lleol i gleifion, gan gynnwys gwybodaeth am smygu, fflw a rhaglenni sgrinio. Defnyddir y sgriniau hefyd i addysgu cleifion, i'w cyfeirio at wasanaethau'r trydydd sector, a dangos ymgyrchoedd Dewis Doeth/fferylliaeth gymunedol.
- Rhwng mis Mehefin 2016 a mis Mawrth 2019, buddsoddodd y Clwstwr yn helaeth yn y prosiect Cartrefi Iach. Nod y prosiect oedd rhoi gwasanaeth therapi galwedigaethol a gwneud gwaith achos yn gysylltiedig â phractisau meddygon teulu yn ardal y Gorllewin, er mwyn cyrraedd pobl fregus eu hiechyd dros 75 oed ac/neu bobl sydd â chyflyrau iechyd hirdymor/cymhleth. Roedd hyn yn fodd o wreiddio gwasanaeth tai mewn lleoliad gofal sylfaenol, ac yn rhoi atebion ymarferol er mwyn gwneud newidiadau i gartrefi pobl. Roedd yn golygu bod camau ataliol yn cael eu cymryd i osgoi anafiadau damweiniol a chwympo a allai arwain at dderbyn pobl i'r ysbyty ac/neu eu rhoi mewn gofal hirdymor. Cafodd y prosiect groeso gan y practisau, a oedd yn gwerthfawrogi'r ffaith bod y cyfathrebu'n well a bod gwell canlyniadau i gleifion.
- Recriwtio Nyrs Clefydau Cronig i gleifion sy'n gaeth i'w cartrefi er mwyn rhoi dull holistaidd sy'n canolbwyntio ar y person o reoli ac addysgu cleifion sydd ag afiacheddau cronig.
- Mae pob practis meddygon teulu yn y Clwstwr wedi dod yn rhai sy'n gyfeillgar i ddementia.
- Ariannu sganiwr pledren symudol er mwyn helpu'r gwasanaeth nyrsio ardal lleol i adolygu cleifion hirdymor sydd â chathetrau.
- Rhwng mis Tachwedd 2018 a mis Chwefror 2019, treialodd y Clwstwr brosiect i adolygu pobl fregus eu hiechyd. Nod y prosiect oedd cynnal adolygiadau holistaidd o gleifion hŷn sy'n fregus eu hiechyd ac yn gaeth i'w cartrefi yn ardal y Clwstwr, a allai fel arall fod wedi gorfod ymweld â meddyg teulu. Gan weithio gydag un practis yn wreiddiol, crëwyd model i gynnal adolygiadau o feddyginiaeth ar sail yr anghenion a aseswyd, naill ai gan ddefnyddio system sgorio neu drwy 'atgyfeirio' anffurfiol uniongyrchol gan y meddyg teulu. Byddai'r cleifion hyn fel arfer yn gaeth i'w cartrefi eu hunain, naill ai'n barhaol neu dros dro. Mae cam cyntaf y prosiect hwn wedi dod i ben, a gwerthusiad wedi'i gynnal.

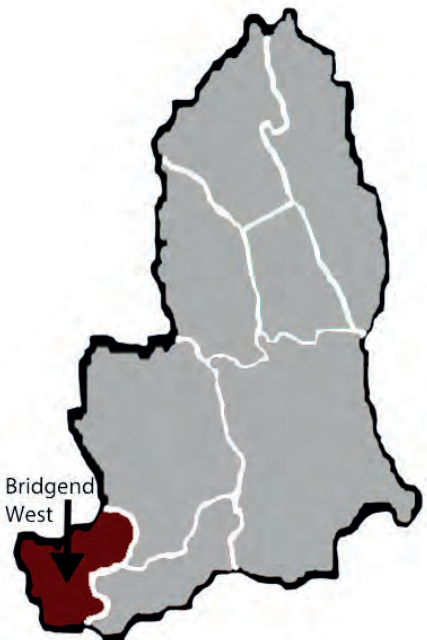
BETH NESAF?

Prosiectau/cynlluniau sy'n cael eu hariannu gan y Clwstwr ar hyn o bryd

- Datblygu tîm cyflyrau cronig i helpu i adolygu a rheoli cleifion sydd â chyflyrau cronig. Yn achos cleifion sy'n dioddef o glefydau anadlol cronig, clefyd y galon ac/neu ddiabetes, sydd naill ai'n gaeth i'w cartrefi neu'n byw mewn cartref gofal, mae practisau yn dal i'w hatgyfeirio'n uniongyrchol at Nyrs Clefydau Cronig y Clwstwr. Mae'r Clwstwr yn gobeithio recriwtio gweithiwr cymorth gofal iechyd i helpu'r nyrs gyda'i chynllun gwaith.
- Mae swyddi fferyllwyr y Clwstwr bellach wedi'u gwreiddio yn ffordd y Clwstwr o weithio. Mae'r fferyllwyr yn dal i gynyddu cwmpas eu gwaith a'u baich gwaith o ran ymgynghoriadau 'wyneb yn wyneb', goruchwyllo a chynorthwyo gyda phrosesau llywodraethu sy'n ymwneud â meddyginiaeth, a gwaith arbed arian. Maent hefyd yn helpu i ragweld yr heriau a fydd yn wynebu practisau meddygon teulu ac i gyflwyno ffrydiau gwaith newydd er mwyn rhoi sylw i rai o'r problemau hyn sy'n dwyn amser meddygon teulu a staff.
- Prosiect Gastroenteroleg. Bwrdd Iechyd Prifysgol Abertawe Bro Morgannwg gynt (Bwrdd Iechyd Prifysgol Bae Abertawe bellach) yw'r unig Fwrdd Iechyd yng Nghymru lle nad yw meddygon teulu yn gallu defnyddio profion diagnosis calprotectin carthol ar lefel gofal sylfaenol. Mae IBD Cymru ac IBD UK yn ceisio gwella safonau gofal a sicrhau bod profion calprotectin carthol ar gael ar lefel gofal sylfaenol. Mae Clwstwr y Gorllewin wedi cytuno i dreialu prosiect gan ddefnyddio'r canllawiau a'r llwybrau y cytunwyd arnynt. Mae negeseuon atgoffa ac algorithm wedi'u datblygu, ac mae'r prawf ar gael i bractisau yng ngrŵp y Clwstwr ers 1 Ebrill. Y bwriad yw cynnal y cynllun peilot a'i adolygu o fewn 6 mis.

Rhagor o gyfleoedd a syniadau

- Mynd ati'n weithgar i hyrwyddo pwysigrwydd rhaglenni sgrinio er mwyn gwella diagnosis gynnar a thriniaeth brydlon i gleifion drwy sgriniau NUMED mewn practisau.
- Rhoi cyhoeddusrwydd i'r Cynllun Mân Anhwylderau Fferylliaeth Gymunedol, Dewis Doeth a negeseuon am iechyd a lles i'r boblogaeth drwy ddefnyddio sgriniau NUMED a thrwy ymgysylltu â chleifion.
- Sicrhau mwy o integreiddio â'r trydydd sector er mwyn canolbwyntio ar les a chamau atal ymhlith y boblogaeth drwy fynd ati i hyrwyddo'r canlynol:
 - Info-engine
 - Dewis
 - Presgripsiynu cymdeithasol
- Lleihau gwastraff meddyginiaethau a sicrhau gwell canlyniadau iechyd drwy bresgripsiynu darbodus sy'n gysylltiedig â rhaglen waith fferyllwyr y Clwstwr.
- Y posibilrwydd o gyflwyno'r prosiect i bobl fregus eu hiechyd yn y ddau bractis meddygon teulu arall yn y Clwstwr.

PWY YDYM NI AC O BLE Y DAETHOM?

Un o wyth clwstwr ym Mwrdd Iechyd Prifysgol Cwm Taf Morgannwg

Maint poblogaeth y practisau 60,793

Blaenoriaethau'r Clwstwr

Datblygu'r gwaith amlddisgyblaethol ymhellach er mwyn sefydlu'r clwstwr 'gofal sylfaenol' yn llawn, gan weithio gydag optometryddion, deintyddion, fferyllwyr a'r awdurdod lleol.

Rhoi addysg a chyfeirio pobl yn briodol er mwyn sicrhau bod cleifion yn defnyddio'r gwasanaethau gofal sylfaenol a chymunedol iawn.

Parhau i gefnogi'r gwaith o ddatblygu rhaglenni yn y gymuned er mwyn galluogi'r boblogaeth i wella eu hiechyd a'u lles, gan gydweithio â chydlynwyr cymunedol a sefydliadau'r trydydd sector.

Mae naw practis yn gweithredu yn ardal Clwstwr Merthyr Tudful:

- Brookside Surgery
- Keir Hardie Health Park Practice One
- Keir Hardie Health Park Practice Two
- Keir Hardie Health Park Practice Three
- Morlais Medical Practice
- Oaklands Surgery
- Pontcae Medical Practice
- Treharris Primary Care Centre
- Troed - y - Fan Aberfan

YR HYN RYDYM WEDI'I WNEUD, EIN PRIF LWYDDIANNAU

Llywio Gofal

Dros y 2-3 blynedd ddiwethaf mae'r clwstwr wedi buddsoddi i roi hyfforddiant ac i ddatblygu staff derbynfeydd. Ar ôl cwblhau'r hyfforddiant yn llwyddiannus, Llyw-wyr Gofal yw enw staff y derbynfeydd erbyn hyn. Mae Llyw-wyr Gofal yn gallu cyfeirio defnyddwyr gwasanaethau yn ddiogel at y gweithiwr iechyd proffesiynol mwyaf addas.

Mae modd i gleifion ddefnyddio'r gwasanaeth mwyaf addas mewn ffordd fwy effeithlon. Mae Llyw-wyr Gofal yn teimlo'u bod yn gwneud gwaith gwell ar ran cleifion ac yn cyfrannu mwy at waith y practis. Mae'r clwstwr wedi datblygu llawer o ddeunydd hyrwyddo i sicrhau bod defnyddwyr gwasanaethau'n deall y newidiadau a'r swyddi newydd yn y practisau cyffredinol.

Ailgyfeirio Llif Gwaith

Mae aelodau o dîm clerigol y meddygon teulu wedi cael eu hyfforddi i ddarllen, codio a gweithredu pan fydd gohebiaeth glinigol yn cyrraedd, cyn ei dychwelyd i feddygon teulu. Nod y rhaglen yw lleihau baich gwaith yn y practis a helpu i leihau'r amser y bydd meddygon teulu yn ei dreulio'n gwneud gwaith 'gweinyddol', neu eu rhyddhau o'r gwaith hwnnw. Mae hyn yn sicrhau y gall clinigwyr ganolbwyntio ar y gwaith sy'n gofyn am eu sylw penodol hwy. Mae strwythurau llywodraethu cadarn wedi'u sefydlu, a'r undebau amddiffyn meddygol yn eu cefnogi. Mae pob practis sy'n cymryd rhan wedi cwblhau'r hyfforddiant ac yn ailgyfeirio gwaith yn llwyddiannus. Pan fydd hyn wedi'i gyflwyno'n llawn, gellir cwblhau hyd at 80% o lythyrau heb fod angen sylw'r meddyg teulu, gan arbed 40 munud y diwrnod i bob meddyg teulu amser llawn (ar sail rhestr o 2,000).

Cymorth Cancer

Comisiynodd y clwstwr wasanaeth am 12 mis i roi cefnogaeth ymarferol ac emosiynol i gleifion cancer, perthnasau a gofalwyr, a hynny drwy gwnsela a therapïau cyflenwol. Yn ystod y rhaglen beilot, roedd pob dinesydd a oedd yn cofrestru yn cael cynnig apwyntiad cwnsela o fewn 10 niwrnod gwaith.

Dangosodd y gwerthusiad fod y sgoriau lles cyffredinol wedi gwella. Ni wnaeth y clwstwr barhau i ariannu'r prosiect hwn, er mwyn datblygu cynlluniau eraill.

E-Consult

Dyma'r unig adnodd ar y we i frysbenno cleifion a hwnnw wedi'i greu gan glinigwyr y GIG ar gyfer clinigwyr y GIG. Mae bellach yn cael ei ddefnyddio mewn dros 1,000 o bractisau meddygon teulu drwy'r Deyrnas Unedig. Roedd dau bractis wedi treialu'r gwasanaeth am 24 mis. Yn ystod y cyfnod hwn, mae un practis wedi arbed hyd at 40 apwyntiad mewn wythnos waith.

Rheolwr Datblygu'r Clwstwr
Arweinydd y Clwstwr
Arweinydd y Clwstwr
Rheolwr Practis
Rheolwr Practis

Imran Gilani
Dr Shyama Velupillai
Dr Mary Franklin
Kate Francis
Kevin Rogers

Imran.Gilani@wales.nhs.uk
Shyama.Velupillai@wales.nhs.uk
Mary.Franklin2@wales.nhs.uk
Kate.Francis3@wales.nhs.uk
Kevin.Rogers@wales.nhs.uk

Mae'r clwstwr wedi ehangu'r gwasanaeth ac mae wedi'i adnewyddu o 1 Ebrill 2019, am 24 mis. Mae 7 o 8 practis wedi cofrestru i'w ddefnyddio. Mae EConsult wrthi'n datblygu deunyddiau marchnata newydd ar gyfer defnyddwyr gwasanaethau ac mae hefyd yn rhoi hyfforddiant penodol. Mae gwaith gwerthuso'n cael ei wneud bob hyn a hyn, ac mae hwnnw'n dangos bod pobl yn gyson fodlon â'r gwasanaeth a'r amseroedd ymateb, a'u bod yn barod i'w argymhell i deulu a ffrindiau.

Gwasanaeth Ffisiotherapi'r Clwstwr

Mae gwasanaeth ffisiotherapi'r Clwstwr yn cynnal 25 sesiwn wythnosol drwy ardal Merthyr mewn practisau meddygon teulu. Cynhaliwyd gwerthusiad rhwng mis Gorffennaf a mis Medi 2018. Yn ystod y cyfnod hwn, cafodd 73% o gleifion eu rheoli gan ffisiotherapydd ac nid oedd angen iddynt weld meddyg teulu ar ôl hynny. Bu i wasanaeth ffisiotherapi'r Clwstwr ddylanwadu'n uniongyrchol ar sicrhau gostyngiad o 83% yn nifer y bobl sy'n cael eu hatgyfeirio ymlaen at weithwyr eraill, tra bo 82% o ddefnyddwyr gwasanaethau'n fodlon iawn bod eu cyflwr wedi cael sylw effeithiol. Mae'r ffisiotherapyddion wedi gweithio'n hynod o dda ar draws y Clwstwr ac mae'r gwasanaeth wedi'i ymestyn tan fis Mawrth 2020.

Swyddogion Cymorth Ymarfer Cyffredinol

Ers mis Mawrth 2017 mae Swyddogion Cymorth Ymarfer Cyffredinol wedi'u lleoli mewn meddygfeydd fel ymarferwyr cyswllt cyntaf ar gyfer anghenion anfeddygol cleifion. Prif ddiben y Swyddogion Cymorth yw annog newid ymddygiad a helpu defnyddwyr gwasanaethau i ysgwyddo cyfrifoldeb dros eu hiechyd a'u lles eu hunain. Mae'r Swyddogion Cymorth yn cydweithio â sefydliadau'r trydydd sector a chydlynwyr iechyd cyhoeddus a chymunedol.

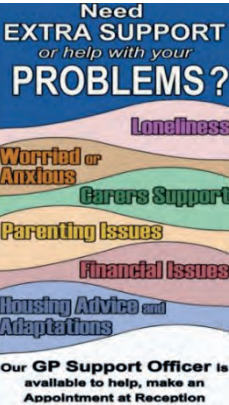
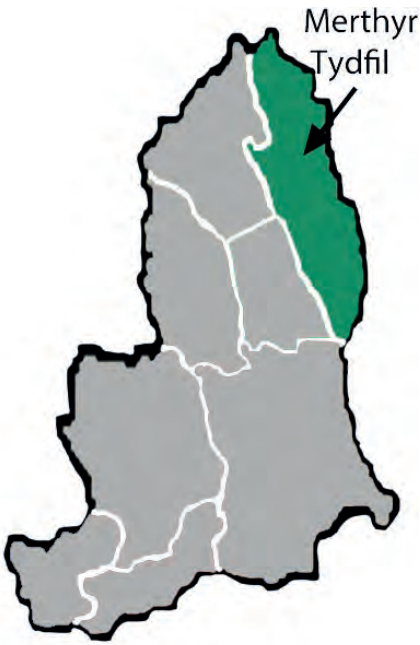
Mae gwerthusiad wedi'i gynnal a'r casgliad wedi dangos bod rôl y Swyddogion Cymorth yn ddichonadwy ac y gall gael effaith ar bractisau meddygon teulu a chleifion. Mae'r prosiect wedi cael cyllid i bara tan ddiwedd mis Mawrth 2020.

#Ymgyrch Eich Tîm Lleol

Mae'r ymgyrch hon wedi rhoi sylw i nifer o'n gweithwyr gofal sylfaenol proffesiynol gan gynnwys ffisiotherapyddion, fferyllwyr, optometryddion, therapyddion galwedigaethol a swyddogion cymorth ymarfer cyffredinol, gan esbonio pwy ydynt a sut y gallant helpu pobl.

BETH NESAF?

Mae'r Clwstwr yn dal i werthuso rolau'r Swyddogion Cymorth Ymarfer Cyffredinol a'r gwaith yn y maes cyhyrsgerberbydol, gan weithio gyda Bwrdd Iechyd Prifysgol Cwm Taf Morgannwg i ddatblygu modelau gofal sylfaenol a thimau amlddisgyblaethol.

@Merthyr_Cluster

PWY YDYM NI AC O BLE Y DAETHOM?

- Un o wyth clwstwr ym Mwrdd Iechyd Prifysgol Cwm Taf Morgannwg
- Poblogaeth o 30,000+
- Mae data Iechyd Cyhoeddus Cymru yn dangos cyfraddau uchel o amddifadedd cymdeithasol, problemau iechyd meddwl, anableddau/afiacheddau hirdymor, tlodi/derbyn budd-daliadau, a salwch cronig yn deillio o ddiwydiannau trwm, a'r pyllau glo yn enwedig.
- Mae'r clwstwr yn cyflogi 64 o unigolion, 41.9 cyfwerth ag amser llawn. Staff derbynfa, staff gweinyddol a staff clerigol eraill yw'r grŵp cyfun mwyaf yng ngweithlu'r clwstwr, gyda 17.8 cyfwerth ag amser llawn. Mae 8.62 o feddygon teulu cyfwerth ag amser llawn yn y gweithlu, ynghyd â nyrsys practis (5 cyfwerth ag amser llawn) a chynorthwyr gofal iechyd (3.7).

Yn hanesyddol, bu'r practisau meddygon teulu yng Nghwm Cynon yn gweithio fel un clwstwr, a hwnnw'n cynnwys deg o bractisau. Yn 2018, fodd bynnag, cytunodd y Clwstwr y byddai'n creu dau glwstwr ffurfiol, un yn y Gogledd ac un yn y De, er mwyn rhoi sylw i wahanol amcanion, blaenoriaethau a gweledigaeth yn y ddwy ardal. Mae'r pedwar practis canlynol bellach yn rhan o glwstwr Gogledd Cynon:

- Canolfan Feddygol Sant Ioan
- Canolfan Feddygol Hirwaun
- Meddygfa'r Parc
- Practis Meddygol Foundry

YR HYN RYDYM WEDI'I WNEUD – EIN PRIF LWYDDIANNAU – PAM EIN BOD NI'N WYCH!

- Cwblhau a chyflwyno cynllun ar gyfer y clwstwr i adlewyrchu blaenoriaethau, gan gefnogi Cynllun Tymor Canolig Integredig y Bwrdd Iechyd, Cymru Iachach a'r Rhaglen Trawsnewid Genedlaethol.
- Cymryd rhan mewn rhaglen beilot chwe mis gyda Sgiliau Iechyd ac AaGIC i ddatblygu a phrofi adnodd i gynllunio'r gweithlu yn y maes gofal sylfaenol. Mae'r broses hon wedi cynnwys creu cynllun ar gyfer gweithlu'r Clwstwr, ac mae'n bwydo i mewn i'r cynllun trawsnewid.
- Mae'r holl bractisau yn ymwneud yn weithgar â'r model Ward Rithwir, ac mae system integredig wedi'i chreu i ddarparu gwasanaethau. Mae modd i'r system glinigol ryngweithredu drwy Vision Anywhere, gyda thempledi wedi'u datblygu i hwyluso gwasanaethau sydd wedi'u gwella drwy rwydweithio a chydweithio.
- Tîm Practis Cyffredinol aml-ddisgyblaethol y Ward Rithwir yn cyrraedd rownd derfynol Gwobrau Practisau Cyffredinol 2018.
- Recriwtio Uwch-ymarferydd Nyrsio i ddarparu gwasanaethau ychwanegol dan gyfarwyddyd mewn cartrefi nyrsio yn holl ardal y Clwstwr.

Y Ward Rithwir

Dull newydd o weithio yw'r 'Ward Rithwir', wedi'i ddatblygu gan Ganolfan Feddygol Sant Ioan er mwyn cefnogi eu cleifion eu hunain ac atgyfeiriadau o bractisau yn y Clwstwr. Mae'n golygu bod tîm aml-ddisgyblaethol o tua 10 aelod o staff, gan gynnwys meddyg teulu, nyrs ardal, fferyllydd, gweithiwr cymdeithasol, parafeddyg cymunedol, therapydd galwedigaethol, rheolwr a gwasanaethau'r trydydd sector yn cydweithio i fynd â gwasanaethau at eu cleifion, gan geisio osgoi derbyn pobl mewn argyfwng i'r ysbyty.

Maent yn cyfarfod unwaith yr wythnos er mwyn trafod cleifion sâl neu gleifion sy'n agored i niwed a all fod angen cymorth mwy dwys gan y Tîm Gofal Sylfaenol er mwyn parhau i fyw ac ymdopi yn ddiogel gartref.

Mae'r cynllun hwn yn rhyddhau amser meddygon teulu i ganolbwyntio ar achosion meddygol cymhleth, mae'n cadw cleifion allan o'r ysbyty, ac mae'n cefnogi'r model gofal sylfaenol newydd drwy gyflwyno newidiadau diwylliannol, drwy wneud gwaith atal a thrwy haenu risg er mwyn lleihau'r galw am ofal sylfaenol ac aciwt. Mae hefyd yn golygu mwy o weithio aml-ddisgyblaethol mewn gofal sylfaenol a gwasanaethau sefydlogi gofal sylfaenol.

- Mae **Uwch-ymarferydd Nyrsio** wedi'i recriwtio i reoli gwasanaethau ychwanegol dan gyfarwyddyd mewn cartrefi gofal ar ran y practisau.
- **Gweithlu amlsgiliau: Therapi Galwedigaethol** – mae'r swydd hon bellach yn un barhaol ac mae'n golygu gweithio gyda'r pedwar practis yng Ngogledd Cynon. Mae'r tîm bellach wedi'i ehangu i gynnwys therapyddion galwedigaethol Band 6 sy'n gweithio yn holl ardal Clwstwr Gogledd Cynon.
- **Prosiect 'Rheoli'n Well' Gofal a Thrwsio:** Mae'r berthynas â Gofal a Thrwsio yn y Ward Rithwir yn rhoi tystiolaeth glir o sut y gall gweithio amlasiantaethol ar draws sectorau helpu sefydliadau i gyrraedd targedau wrth wella canlyniadau i gleifion ar yr un pryd. Mae Gofal a Thrwsio bellach yn anfon cynrychiolwyr i gyfarfodydd dau glwstwr Cynon.
- **Cydlynwyr Cymunedol:** mae cydlynwyr cymunedol yn bresennol yn holl gyfarfodydd y Clwstwr ac maent yn cynnal 'clinigau' rheolaidd mewn practisau er mwyn ymwneud â chleifion a helpu gyda chynlluniau i hyrwyddo iechyd a chyfeirio. Mae'r cydlynwyr cymunedol hefyd yn cyfrannu at y ward 'rithwir' wythnosol yng Ngogledd Cynon.
- **Clinig Cymunedol Diabetes:** Helpwyd i ddatblygu clinigau canolraddol a grwpiau cefnogi drwy Glinig Cymunedol Diabetes, gan roi gwasanaethau'n agosach at gartref, lleihau amseroedd aros, a gwella profiadau a chanlyniadau i gleifion.

BETH NESAF?

- Edrych ar y posibilrwydd o greu endid cyfreithiol i fod yn gyfrifol am gontractau ac ymgeisio am grantiau, er mwyn buddsoddi mewn gwasanaethau i gleifion a'u gwella
- Ymchwil Llwybr Thrombosis Gwythiennau Dwfn yn Adran Batholeg Cwm Taf Morgannwg
- Datblygu'r seilwaith TG a'i allu i ryngweithredu ymhellach
- Gwella'r gwaith i lywodraethu gwybodaeth yn holl ardal y Clwstwr, gan greu cyd-gytundebau
- Parhau i weithio'n agos mewn partneriaeth fel rhan o'r ward rithwir, a gwreiddio'r model hwn yn ddyfnach i roi tegwch yn holl ardal y Clwstwr.

PWY YDYM NI AC O BLE Y DAETHOM?

Un o wyth clwstwr ym Mwrdd Iechyd Prifysgol Cwm Taf Morgannwg.

Tri ar ddeg o bractisau meddygon teulu. Mae dau bractis yn cael eu rheoli'n uniongyrchol gan y Bwrdd Iechyd.

Maint poblogaeth y practisau 88,391.

Mae tri ar ddeg o bractisau yn gweithredu yn ardal Clwstwr Cwm Rhondda:

Mae dau o'r practisau'n cael eu rheoli'n uniongyrchol gan BIP Cwm Taf.

- Forest View Medical Centre
- New Tynywydd Surgery
- St. Davids Surgery
- Llwynypia Surgery
- St. Andrews Surgery
- Dewinton Fields Surgery
- Penygraig Surgery
- Porth Farm Surgery
- Pont Newydd Medical Centre
- Tylorstown Surgery
- Maerdy/Ferndale Surgery
- Park Lane Surgery
- Cwm Gwyrdd Surgery

Rhondda
Docs

YR HYN RYDYM WEDI'I WNEUD – EIN PRIF LWYDDIANNAU – PAM EIN BOD NI'N WYCH!

Swyddog Cyfathrebu a Gwefan Rhondda Docs

Recriwtio a chadw meddygon teulu yw un o flaenoriaethau'r Clwstwr. O ganlyniad, cyflogodd y clwstwr Swyddog Cyfathrebu i hyrwyddo byw a gweithio yn y Rhondda. Datblygwyd gwefan Rhondda Docs yn 2017 i godi proffil y Rhondda a dangos rhaglenni'r Clwstwr a chyfleoedd gwaith yn y maes gofal iechyd.

Monitro Gweithgar

Rhaglen seico-addysgol hunangyfeiriedig gan Mind, yn cynnwys 5 ymyriad wyneb yn wyneb dros gyfnod o 8 wythnos. Cynigiwyd y gwasanaeth i bobl sy'n mynd at feddygon teulu gydag ystod o symptomau sy'n gysylltiedig â phroblemau iechyd meddwl cyffredin, fel gorbryder, mân iselder, straen, diffyg hyder a diffyg hunanhyder.

Ffisiotherapydd Cyswllt Cyntaf

Cynhaliodd y Clwstwr gynllun peilot gan leoli ffisiotherapydd mewn dau bractis meddygon teulu i weld cleifion a oedd â phroblemau cyhyrsgerbydol aciwt. Dangosodd y canlyniadau i'r cynllun gael effaith gadarnhaol ar fynediad, gyda phractisau yn sgil hynny'n dewis cael ffisiotherapyddion yn gweithio ynddynt yn rheolaidd.

Cydlynnydd Lles

Mae Clwstwr y Rhondda wedi cyflogi Cydlynnydd Lles, drwy Interlink, ers 2017 i wneud gwaith cyfeirio ym maes iechyd a lles ac i roi gwybodaeth a chynghor mewn practisau meddygon teulu.

Practisau Parkrun

Mewn partneriaeth rhwng RCGP a Parkrun UK, mae practisau'n cael eu hannog i ddatblygu cysylltiadau agos â'u cynllun Parkrun lleol. Mae pob practis yn y Rhondda wedi cofrestru i fod yn bractis Parkrun.

Prosiect Cartref Nysio/Preswyl

Mae'r Clwstwr wedi lleihau nifer y practisau meddygon teulu sy'n ymweld ag unrhyw gartref nysio neu gartref preswyl. Drwy roi un neu ddau practis yn unig yng ngofal cartref, gan ddibynnu ar nifer y preswylwyr, mae'r Clwstwr wedi gwella'r broses gyfathrebu rhwng y meddygon teulu a'r cartref, sydd bellach yn delio â llai o bractisau a llai o amrywiaeth yn y systemau, fel y drefn ar gyfer archebu presgripsiynau rheolaidd.

Fferyllwyr y Clwstwr

Dros y 4 blynedd ddiwethaf mae'r Clwstwr wedi ariannu fferyllwyr sydd wedi'u lleoli mewn practisau. Mae 5 fferylllydd cyfwerth ag amser llawn yn gweithio yn y Clwstwr ar hyn o bryd. Mae rhai o'r fferyllwyr wedi cael eu cefnogi i ennill eu cymhwyster 'Presgripsiynu Annibynnol'. Yn rhan o'r gwaith hwn y mae amlgyffuriaeth/adolygiadau o feddyginiaeth cleifion, adolygiadau o glefyd y

Arweinydd y Clwstwr
Arweinydd y Clwstwr
Arweinydd y Clwstwr
Practice Manager
Cluster Development Manager

Dr Westley Saunders
Dr Rachel Bennett
Dr Neeraj Singh
Sarah Simpson
Caitlin Jacob

Westley.Saunders@wales.nhs.uk
Rachel.Bennett2@wales.nhs.uk
Neeraj.Singh@wales.nhs.uk
Sarah.Simpson2@wales.nhs.uk
Caitlin.jacob@wales.nhs.uk

gwair, asthma a'r gymhareb normaleiddio ryngwladol, a rheoli clefydau cronig. Ar ôl gweld budd y rôl, sy'n cynyddu capasiti meddygon teulu, mae nifer o bractisau bellach yn cyflogi fferyllwyr yn uniongyrchol.

Grow Rhondda

Rhaglen 'garddio ar bresgripsiwn' ym mhen uchaf Cwm Rhondda yw Grow Rhondda, sy'n ceisio gwella iechyd a lles cyffredinol cleifion. Cangen leol Men Sheds yn Nhreorci sy'n trefnu'r gweithgareddau garddio, ac mae'r gerddi yn un o'n hysbytai cymunedol yn cael eu defnyddio ar gyfer y sesiynau garddio wythnosol. Mae'r cynllun yn targedu cleifion dros ddeunaw oed sy'n teimlo'n ynysig neu'n dioddef o ddiffyg hunanhyder/peth gorbryder ac iselder.

Slimming World

Mae'r Clwstwr wedi prynu talebau Slimming World a'r rheini wedi'u rhoi i bractisau ar sail maint eu rhestrau. Mae'r daleb yn galluogi cleifion sy'n bodloni'r meini prawf i fynd i Slimming World am 12 wythnos am ddim.

#Ymgynghor Eich Tîm Lleol

mae'r ymgynghor hon wedi rhoi sylw i nifer o weithwyr gofal sylfaenol proffesiynol yn y Rhondda gan gynnwys cydlynwyr lles, fferyllwyr ac optometryddion, gan esbonio pwy ydynt a sut y gallant helpu pobl.

BETH NESAF?

Rheoli'r Boblogaeth (Segmentu'r Boblogaeth a Haenu Risg)

Mae'r Rhondda wedi bod yn rhan o raglen beilot dan arweiniad Iechyd Cyhoeddus Cymru, sy'n ceisio deall poblogaethau o gleifion yn ôl nodweddion sy'n gysylltiedig â'u hanghenion a'u defnydd o adnoddau gofal iechyd. Wrth wneud hyn, y nod yw y bydd y Clwstwr yn gallu canfod grŵp o gleifion i gael sylw tîm amlddisgyblaethol a datblygu model gofal newydd. Mae data ar lefel y Clwstwr wedi dod i law, ac mae tîm Iechyd Cyhoeddus Cymru bellach yn gweithio gyda phractisau i wella data ar lefel practisau. Bydd y data'n helpu'r Clwstwr i benderfynu ar y ffordd orau i ddefnyddio ei amser a'i adnoddau cyfyngedig. Mae'r Clwstwr yn gweithio'n agos gydag Iechyd Cyhoeddus Cymru a'r Bwrdd Iechyd er mwyn rhoi'r ymyriadau mwyaf effeithiol ar sail y data sydd bellach ar gael.

Llywio Gofal

Mae'r Clwstwr yn buddsoddi mewn hyfforddiant i staff rheng flaen er mwyn iddynt ddatblygu sgiliau ychwanegol i gyfeirio cleifion at bob math o wasanaethau.

Mae Clwstwr y Rhondda yn edrych ar fodel "Is-Grŵp" lle bydd grwpiau proffesiynol, fel fferyllwyr, yn cyfarfod ar wahân ac yn bwydo i mewn i brif gyfarfod y Clwstwr. Y gobaith yw y bydd y gwaith a wneir mewn timau amlddisgyblaethol yn fwy effeithiol o ganlyniad i hyn.

Mae'r Clwstwr yn dal i weithio gyda Bwrdd Iechyd Prifysgol Cwm Taf i benderfynu ar y rolau y mae eu hangen i ddatblygu modelau gofal sylfaenol a thimau amlddisgyblaethol cynaliadwy.

@rhonddadocs

PWY YDYM NI AC O BLE Y DAETHOM?

- Un o wyth clwstwr ym Mwrdd Iechyd Prifysgol Cwm Taf Morgannwg
- Poblogaeth o 30,000+
- Mae data Iechyd Cyhoeddus Cymru yn dangos cyfraddau uchel o amddifadedd cymdeithasol, problemau iechyd meddwl, anableddau/afiacheddau hirdymor, tlodi/derbyn budd-daliadau, a salwch cronig yn deillio o ddiwydiannau trwm, a'r pyllau glo yn enwedig.
- Mae'r clwstwr yn cyflogi 103 o unigolion. Staff derbynfa, staff gweinyddol a staff clerigol eraill yw'r grŵp cyfun mwyaf yng ngweithlu'r clwstwr, gyda 26.3 cyfwerth ag amser llawn. Mae 13.5 o feddygon teulu cyfwerth ag amser llawn yn y gweithlu, a'r swyddi mwyaf cyffredin wedyn yw rheolwyr practis, cynorthwyywyr gofal iechyd a nyrsys practis.

Yn hanesyddol, bu'r practisau meddygon teulu yng Nghwm Cynon yn gweithio fel un clwstwr, a hwnnw'n cynnwys deg o bractisau. Yn 2018, fodd bynnag, cytunodd y Clwstwr y byddai'n creu dau glwstwr ffurfiol, un yn y Gogledd ac un yn y De, er mwyn rhoi sylw i wahanol amcanion, blaenoriaethau a gweledigaeth yn y ddwy ardal. Mae'r chwe phractis canlynol bellach yn rhan o glwstwr De Cynon:

- Canolfan Feddygol Abercwmboi
- Canolfan Feddygol Cwm Cynon
- Meddygfa Cwmaman
- Meddygfa Penrhiwceiber
- Canolfan Feddygol Abercynon
- Meddygfa Rhos House

Pwy sy'n ymwneud â'n clwstwr?

- Cydlynnydd Iechyd a Lles
- Therapïddion Galwedigaethol
- Fferyllwyr Cymunedol
- Iechyd Cyhoeddus Cymru
- Diabetes UK
- Mind - Merthyr & the Valleys

YR HYN RYDYM WEDI'I WNEUD – EIN PRIF LWYDDIANNAU – PAM EIN BOD NI'N WYCH!

- Cwblhau a chyflwyno cynllun ar gyfer y Clwstwr i adlewyrchu blaenoriaethau, gan gefnogi Cynllun Tymor Canolig Integredig y Bwrdd Iechyd, Cymru iachach a'r Rhaglen Trawsnewid Genedlaethol.
- Comisiynu gwasanaeth gan Interlink ar gyfer Cydlynnydd Lles i wneud gwaith cyfeirio, eirioli a datblygu cymunedol.
- Cymryd rhan mewn rhaglen beilot chwe mis gyda Sgiliau Iechyd ac AaGIC i ddatblygu a phrofi adnodd i gynllunio'r gweithlu yn y maes gofal sylfaenol. Mae'r broses hon wedi cynnwys creu cynllun ar gyfer gweithlu'r Clwstwr, ac mae'n bwydo i mewn i'r cynllun trawsnewid.
- Dechreuodd Therapïdd Galwedigaethol ar ei waith ym mis Chwefror 2019 i ddatblygu gwasanaethau gofal sylfaenol yn holl ardal y clwstwr.
- Helpwyd i ddatblygu clinigau canolraddol a grwpiau cefnogi drwy Glinig Cymunedol Diabetes, gan roi gwasanaethau'n agosach at gartref, lleihau amseroedd aros, a gwella profiadau a chanlyniadau i gleifion.
- Mae bron i 80% o gyllid blynnyddol y Clwstwr yn cael ei wario ar fferyllwyr y clwstwr, sydd bellach yn rhan o'r practisau ac yn cynnal ymgynghoriadau wyneb yn wyneb â chleifion ac adolygiadau o feddyginiaethau. Mae rhai cyrsiau presgripsiynu annibynnol bellach wedi'u cwblhau, gan ychwanegu gwerth at y rolau hyn.
- Mae therapïddion MIND yn rhoi sesiynau monitro gweithgar o'r practis, gan gynnig ymyriadau byr i bobl sy'n dod i'r practis gydag arwyddion cynnar o orbyrder ac iselder. Bydd gwaith gwerthuso terfynol yn ceisio dangos bod yr ymyriad wedi golygu nad oedd yn rhaid i'r claf weld meddyg teulu gyda'r un broblem, gan osgoi patrwm 'drysau troi' wrth ddod i'r practis.
- Ystyrir trefnu digwyddiad iechyd a lles yn hydref 2019, er mwyn i'r cyhoedd yn lleol ymwneud â'r Bwrdd Iechyd a chyrrff y trydydd sector i wella'u hiechyd.

BETH NESAF?

- Canolfan Gofal Sylfaenol Aberpennar – Bydd cyfleuster gwerth £4 miliwn a fydd wedi'i adeiladu'n bwrpasol yn Aberpennar yn dod yn gartref i ddau bractis cyffredinol, sef Canolfan Feddygol Cwm Cynon a Meddygfa Rhos House, yn ogystal ag i ystod o wasanaethau sy'n cael eu darparu gan nyrsys ardal ac ymwelwyr iechyd. Bydd y ganolfan gofal sylfaenol newydd yn creu amgylchedd addas ar gyfer darparu gwasanaethau diogel, modern a chynaliadwy, ac yn helpu i wella'r broses o recriwtio a chadw staff gofal sylfaenol a chymunedol medrus mewn sawl proffesiwn.
- Hyrwyddo sgrinio coluddion i gynyddu nifer y cleifion sy'n dewis cael eu sgrinio, mewn partneriaeth â Cancer Research UK ac Iechyd Cyhoeddus Cymru
- Mae hyfforddiant Llywio Gofal yn cael ei ystyried fel buddsoddiad posibl yn y flwyddyn nesaf er mwyn hyrwyddo gofal iechyd darbodus a phresgripsiynu cymdeithasol, ac i gyd-fynd â gwaith Cydlynnydd Lles y Clwstwr.
- Presgripsiynu cymdeithasol, therapi galwedigaethol a llwybrau llywio gofal i ddod yn rhan o waith y tîm amlddisgyblaethol wrth iddo ehangu, yn unol â chynllun y gweithlu a ddatblygwyd yn hydref 2018, gan bennu blaenoriaethau'r dyfodol a swyddi newydd.
- Edrych ar strategaethau ymgysylltu cymunedol a'r potensial i sefydlu Grŵp Cyfranogiad Cleifion yn y Clwstwr er mwyn hwyluso cydgynhyrchu yn y maes datblygu cymunedol.
- Datblygu rhaglenni a llwybrau cefnogi cleifion ymhellach i gynnwys ffibromyalgia, rhaglenni addysg i gleifion, a gwaith yn y maes cyn-diabetes a gordewdra.
- Edrych ar bosibiliadau cefnogi pobl ifanc ym maes iechyd meddwl gyda phartneriaid yn y trydydd sector.
- Datblygu'r seilwaith TG a'i allu i ryngweithredu, gan gynnwys prosesau rhannu data cadarn

PWY YDYM NI AC O BLE Y DAETHOM?

Un o wyth clwstwr ym Mwrdd Iechyd Prifysgol Cwm Taf Morgannwg

Maint poblogaeth y practisau 95,128

Blaenoriaethau'r Clwstwr

Datblygu'r gwaith amlddisgyblaethol ymhellach er mwyn sefydlu'r clwstwr 'gofal sylfaenol' yn llawn, gan weithio gydag optometryddion, deintyddion, fferyllwyr a'r awdurdod lleol.

Rhoi addysg a chyfeirio pobl yn briodol er mwyn sicrhau bod cleifion yn defnyddio'r gwasanaethau gofal sylfaenol a chymunedol iawn.

Parhau i gefnogi'r gwaith o ddatblygu rhaglenni yn y gymuned er mwyn galluogi'r boblogaeth i wella eu hiechyd a'u lles, gan gydweithio â chydlynwyr cymunedol a sefydliadau'r trydydd sector.

Mae saith practis yn gweithredu yn ardal Clwstwr Taf Elai:

- Ashgrove Surgery
- Eglwysbach Surgery
- New Park Surgery
- Old School Surgery
- Parc Canol Surgery
- Taff Vale Surgery
- Taffs Well Surgery

YR HYN RYDYM WEDI'I WNEUD – EIN PRIF LWYDDIANNAU

Fferyllwyr y Clwstwr

Dros y pedair blynedd ddiwethaf, mae'r Clwstwr wedi ariannu fferyllwyr sydd wedi'u lleoli yn y practisau. Cafodd y tri eu cefnogi i ennill eu cymhwyster 'Presgripsiynu Annibynnol' ac maent i gyd bellach wedi cael eu hyfforddi yn y maes hwnnw. Yn rhan o'r gwaith hwn y mae amlgyffuriaeth / adolygiadau o feddyginiaeth cleifion, adolygiadau o glefyd y gwair, asthma a'r gymhareb normaleiddio ryngwladol, a rheoli clefydau cronig.

Mae'r Clwstwr wedi penderfynu peidio ag ariannu'r swyddi fferylliaeth yn y Clwstwr bellach, er mwyn gallu ystyried datblygiadau a chynlluniau eraill. Mae nifer o'r practisau bellach yn cyflogi'r fferyllwyr yn uniongyrchol.

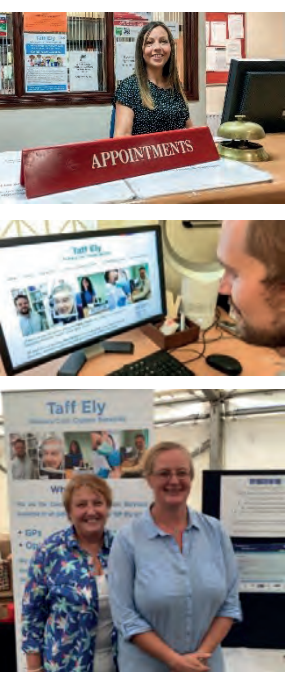
Cynhelir sesiynau therapi 'Gofod Anadlu' sy'n defnyddio'r celfyddydau unwaith yr wythnos mewn eglwys gymunedol leol. Mae'r sesiynau'n cynnwys pynciau fel y celfyddydau, ymlacio a ffotograffiaeth.

Llywio Gofal

Mae'r Clwstwr wedi buddsoddi mewn hyfforddiant i staff rheng flaen i roi mwy o sgiliau iddynt gyfeirio cleifion at y dewisiadau a'r gwasanaethau sydd ar gael iddynt. Mae'r cynllun bellach wedi symud i'r ail gam, lle bydd rhagor o ddarparwyr yn cael eu cynnwys i ehangu'r dewisiadau sy'n cael eu cynnig i gleifion.

Mae'r Clwstwr wedi canolbwyntio'i waith ar feysydd pwysig er mwyn sicrhau bod cleifion yn cael y negeseuon iawn i'w galluogi i ddewis yn dda' ac i ofalu am eu hiechyd a'u lles' eu hunain. Dyma'r rhain:

- Baneri a phosteri hyrwyddo
- Datblygu gwefan y Clwstwr gofal sylfaenol – i roi'r holl wybodaeth am y gwasanaethau, y gefnogaeth, y dosbarthiadau a'r cynlluniau sydd ar gael yn yr ardal mewn un lle.
- Presenoldeb mewn digwyddiadau cyhoeddus, e.e. Digwyddiad Big Bite, Fforwm Gyhoeddus, Fforwm 50+, Cynhadledd Gofalwyr.

Arweinydd y Clwstwr	Dr Oliver Williams	Oliver.Williams4@wales.nhs.uk
Arweinydd y Clwstwr	Dr Stephanie Foulkes.Moran	Stephanie.Foulkes-Moran@wales.nhs.uk
Rheolwyr Practis	Rachael Baker	Rachael.Baker@wales.nhs.uk
Rheolwyr Practis	Ian Dodd	Ian.Dodd@wales.nhs.uk
Rheolwr Datblygu'r Clwstwr	Janet Kelland	Janet.Kelland@wales.nhs.uk

Digwyddiadau Digartrefedd

Mae'r Clwstwr wedi cefnogi dau ddigwyddiad er mwyn ceisio cyrraedd pobl ddigartref yn yr ardal. Y nod oedd creu 'siop un stop' mewn eglwys gymunedol yng nghanol Pontypridd a mynediad i asiantaethau fel Cyngor ar Bopeth, Safe, Barod, y Ganolfan Waith, Mind a Phrosiect Hapi, a rhoi bwyd, dillad glân a phethau ymolchi yn ystod misoedd y gaeaf. Bu swyddogion cymunedol lleol yr heddlu hefyd yn helpu'r rheini oedd wedi bod yn cysgu yn yr ardal i ddod i'r digwyddiad.

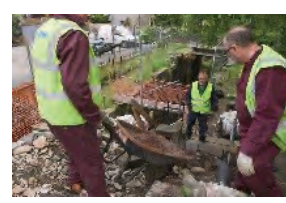
Mae cytundeb lefel gwasanaeth wedi'i greu gyda Mind Merthyr a'r Cymoedd i barhau â gwasanaeth monitro gweithgar drwy'r saith practis meddygol teulu yn Nhaf Elái. Mae'r gwasanaeth hwn yn cefnogi'r rheini sy'n dioddef â phroblemau iechyd meddwl mân i gymedrol.

E-Consult

Mae'r Clwstwr wedi penderfynu buddsoddi yn e-consult, system ar y we sy'n galluogi practisau i frysbenno cleifion.

Siediau Dynion/Datblygu Cymunedol Cynaliadwy

Mae'r Clwstwr wedi helpu i ddatblygu grwpiau cymunedol cynaliadwy. Mae hyn wedi cynnwys rygbi a phêl-droed dan gerdded, cynlluniau garddio, clwb bowlio a grŵp camlas. Mae hyn yn cael ei gefnogi am yr ail flwyddyn ac yn ddiweddar mae'r cynllun wedi cyrraedd rhestr fer Gwobrau GIG Cymru 2019.

Cydlynnydd Lles Cymunedol

Drwy Interlink, mae Taf Elái'n ddiweddar wedi cyflogi cydlynnydd lles i roi cefnogaeth, cyngor a gwybodaeth am iechyd a lles yn y gymuned. Bydd rhywfaint o hyn yn cael ei dargedu'n unol ag ymgyrchoedd cenedlaethol a lleol. Bydd y Cydlynnydd hefyd yn hyrwyddwr sgrinio i'r Clwstwr gan weithio mewn ardaloedd i gynyddu'r nifer sy'n manteisio ar gynlluniau sgrinio coluddion, sgrinio serfigol, sgrinio ymlediad aortaidd yn yr abdomen, a sgrinio'r fron.

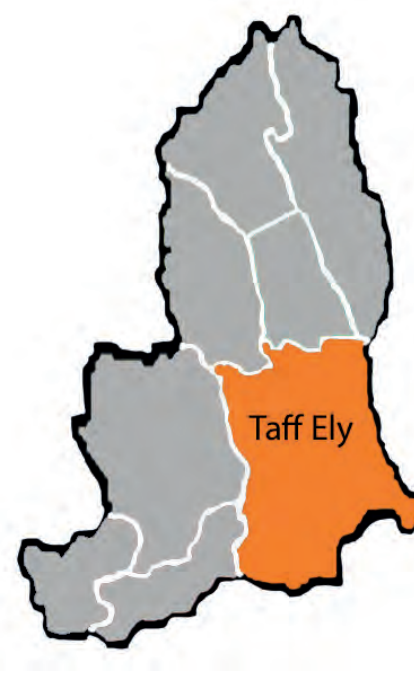
#Ymgyrch Eich Tîm Lleol

Mae'r ymgyrch hon wedi rhoi sylw i nifer o'n gweithwyr gofal sylfaenol proffesiynol gan gynnwys cydlynwyr lles, fferyllwyr, optometryddion, therapyddion galwedigaethol a swyddogion cymorth meddygon teulu, gan esbonio pwy ydynt a sut y gallant helpu pobl.

BETH NESAF?

Treialu gwasanaeth wedi'i arwain gan Uwch-ymarferydd Nyrsio ar gyfer pobl ddigartref – mae'r Clwstwr ar hyn o bryd yn cynnal trafodaethau â'r Bwrdd Iechyd i ystyried cynnig.

Mae'r Clwstwr yn dal i weithio gyda Bwrdd Iechyd Prifysgol Cwm Taf i benderfynu ar y rolau y mae eu hangen i ddatblygu modelau gofal sylfaenol a thimau amlddisgyblaethol cynaliadwy.

www.taffelycluster.com

@taffelyprimarycarecluster

@taffelycluster

**Diolch i'r Byrddau Iechyd ac Arweinwyr y Cystyrau
am eu help wrth ddatblygu'r blwyddlyfr hwn.**

GIG
CYMRU
NHS
WALES

Iechyd Cyhoeddus
Cymru
Public Health
Wales

Public Health Wales
2 Capital Quarter, Tyndall Street,
Cardiff, CF10 4BZ
Telephone: 029 2022 7744
Email: general.enquiries@wales.nhs.uk